

KAKO OTROCI V VRTCU SKRBIJO ZA PTICE POZIMI / Marjetka Pivec, dipl. vzgojiteljica

Nahajamo se v času, ko namenjamo veliko pozornosti ohranjanju narave in stremimo k temu, da otroke čim bolj seznanimo in usmerimo k pravilnemu obnašanju do narave, ki je naš življenjski prostor. Z ohranjanjem narave ne ohranjamo samo svojega prostora, temveč omogočamo tudi vsem drugim živim bitjem, ki prebivajo v naravi, ohranitev njihovega okolja.

Naselja so danes pogosto dom številnim vrstam ptic, ki so se prilagodile na življenje v kulturni krajini. Če za naš vrt in okolico skrbimo naravi prijazno, lahko vsak od nas veliko pripomore pri izboljšanju življenjskih pogojev za nekatere vrste ptic in drugih živali, ki so zaradi urbanizacije izgubile svoja stoletja dolga tradicionalna gnezdišča in prehranjevališča.

Petje ptic lahko slišimo povsod, tako v mestu kot na deželi. Brez glasbene kulise naših pernatih prijateljev bi bili vrtovi, parki, gozdovi in polja nenavadno tihi in zato toliko bolj siromašni.

LJUDJE IN PTICE

Vez človeka ni bila še z nobeno skupino živih bitij tako trajna, raznolika in polna simbolov, mitov ter ne nazadnje strokovnega vedenja in znanja, kot prav vez s pticami. Že od prvih zapisov človeštva so predstavljale po eni strani simbol vojne, po drugi pa miru in ljubezni. Bile so objekt umetnosti in številnih znanstvenih raziskav.

Ptice so naši zavezniki, narava je naš prijatelj. Čas je, da jo kot takšno tudi sprejmemo, ji prisluhnemo in zanjo tudi nekaj storimo, saj bomo tako naredili največ tudi za nas same.

PTICE

Ptiči so živali, ki živijo povsod in jih najlažje ločimo od drugih živali po perju, ki so raznolikih in lepih barv. Perje je tisto, kar dela ptiče posebne, saj so edina živa bitja, ki ga imajo. Ptice prepoznavamo po značilnosti njihovih oblik, barv in vzorcev. Ptičje perje je iz roževine, njihova perja pa so lahka, prožna ter močna. Roževino imamo tudi ljudje v nohtih in laseh. Ptiči imajo različno oblikovane peruti in vsi ptiči ne letijo z njimi. Leteti ne zmorejo noji in pingvini. Ptiči imajo tudi

kljune, ki jih uporabljajo za hranjenje in za grajenje svojih domov – gnezd. Njihovi kljuni so prav tako različnih oblik. Peruti, perje, kljun in nesenje jajc pa je skupna lastnost vseh ptičev. Ljudje delamo pticam velikokrat škodo, saj jih podimo iz svojih sadovnjakov, spuščamo pse na njih, nekateri jih celo streljajo. Zavedati se moramo, da je vsako živo bitje v naravi tam z razlogom. Tako imajo ptiči v naravi pomembno vlogo, saj raznašajo semena, plenijo žuželke in oprahujejo rastline.

PTICE SELIVKE

Kot nam že samo ime pove, se ptice selivke selijo in jeseni zapustijo naše kraje ter se odpravijo na dolgo pot. Pravimo jim potniki dolge plovbe. Ptice selivke živijo po celem svetu. Na milijone ptičev vsako jesen odleti čez morja, puščave in gore, da pobegnejo zimi ter poiščejo toploto in hrano. Spomladi pa zopet priletijo nazaj. Tudi med pticami selivkami poznamo ptice, ki letijo na kratke proge in jim pravimo kratkoprogašice ali tudi klateži in dolgoprogašice, ki letijo na dolge proge. Pri nas so znane ptice selivke lastovice, štoklje.

Štoklja

Lastovka

Ptice stalnice so ptice naših vrtov, sadovnjakov, jezer, potokov, polj, gora, gozdov ter mest. Mestne ptice živijo v naseljih in mestih. Prehranjujejo se z ostanki hrane, ki jo puščamo ljudje. V mestih največkrat srečamo golobe, škorce, vrane in srake. Labodi, gosi in race so tudi naše stalnice, ki živijo blizu voda in so otrokom tudi najbolj poznane, ljube ter atraktivne. Planinski orel, postovka, sokol, sesalec so naši ptiči, ki jih štejemo med ujede in prebivajo v goratem svetu. Imamo tudi nočne ptice stalnice, ki jih žal poredko vidimo, vendar jih lahko slišimo ... to so sove. Med sovami poznamo pri nas veliko uharico, pegasto sovo in močvirsko uharico. Mnoge stalnice živijo v gozdovih na tleh in na drevesih. Med gozdnimi pticami so sloka, plezavček, krivokljun. Velikokrat pa pozabljamo na naše morske ptice. Med morskimi pticami imamo rečnega galeba, školjkarico in mormona. Že samo ime nam pove, da so to ptiči, ki živijo ob morju.

Velika uharica

Krivokljun

Mormon

Rečni galeb

IDEJNA ZASNOVA

Cilj projekta je bil ozavestiti otroke, da so ptice pomemben del narave, ki jo moramo ohranjati in skrbeti zanjo po svojih najboljših močeh. Otrokom sem želela povedati, kako pomembne so ptice za nas vse. Glede na čas in dogajanje v naravi sem želela otrokom približati ptice, ki preživijo celo leto pri nas in ptice selivke.

S projektom sem želela otrokom približati pomen hranjenja ptic in pomen ptičjih krmilnic. Z otroki smo obiskali gozd v zimskem času. Ugotovili smo, da vse živali pozimi ne spijo. Otroci so podrobno opazovali ptice v gozdu in gozd kot celoto. Ugotovili smo, da naše igrišče v vrtcu ni namenjeno samo nam, temveč tudi občasnim obiskovalcem, ptičkom. Ptički, ki so ostali pri nas, so pozimi lačni, zato jim moramo pomagati.

S pomočjo staršev, ki jih bomo povabili na delavnico, bomo izdelali ptičje krmilnice in skrbeli, da bo v njih vedno dovolj hrane. Spremljali jih bomo do pomladi, ko se bodo vrnille tudi ptice selivke, ki jih v tem času lahko gledamo le na slikah v našem naravoslovnem kotičku.

Imamo majhne roke, a veliko srce in kar se kot majhni naučimo, bomo znali celo življenje.

PROJEKT

Kakšne ptice poznamo?

CILJI:

- Otrok spoznava naravo v njeni raznolikosti.
- Otrok zaznava živa bitja, sodeluje v pogovoru o tem, kako različna so.
- Otrok odkriva in spoznava različne vrste ptic.
- Otrok razvija spoštljiv odnos do vseh živih bitij v naravi.

Z otroki se sprehodimo do bližnjega gozda, kjer poslušamo najrazličnejše zvoke. Ugotovimo, da se oglašajo ptice in da je njihovo petje različno. Poskušamo ugotoviti, katere ptice vidimo v gozdu, jih opišemo, opazujemo njihovo gibanje, oglašanje. Tiste, ki jih ne poznamo, pozneje poiščemo v enciklopediji.

Otroke ves čas spodbujam k pozorne- mu poslušanju in opazovanju. Spodbujam čim bolj mirno in tiho opazovanje, obenem pa odgovarjam na zastavljena vprašanja.

V vrtcu si s pomočjo projektorja ogledamo posnetke ptic selivk in ptic stalnic. Ogledamo si različne vrste ptic, jih poimenujemo in opišemo (zunajni videz).

Med predstavitvijo otroci pozorno poslušajo, ponavljajo imena ptic ob slikah. Slike, ki so jih prinesli od doma, nalepijo na plakat v naravoslovnem kotičku.

Otroci spoznajo in si zapomnijo nekaj ptic selivk in nekaj ptic stalnic in razlike med njimi. Otroci med pogovorom sprašujejo in si na koncu zapomnijo vsaj eno ali dve ptici.

Razlike med ptiči

CILJI:

- Otrok spoznava razlike med ptiči.
- Otrok odkriva razlike v ptičjem oglašanju, njihovi velikosti in zgradbi (perje, kljun ...).

- Otrok spoznava, kaj ptiči potrebujejo, da lahko pri nas prezimijo.
- Otrok odkriva, spoznava in primerja živa bitja v naravi.

Pripravim knjige o pticah v knjižni kotiček. V knjižnem kotičku si otroci zjutraj ogledujejo knjige in slikanice o pticah, ki pri nas prezimijo. Otroci preko informacij, ki jih dobijo iz knjig, spoznavajo, da veliko ptic ostane čez zimo doma. Vzgojitelj je pri dejavnosti opazovalec in spodbuja pri pogovoru in iskanju informacij.

Dopoldne se zopet odpravimo v gozd z nalogo poiskati čim več različnih ptic. Otroke spodbujam k iskanju ptic in mirnemu in tihemu opazovanju. Otroci aktivno opazujejo in poskušajo odkriti čim več ptic. Ptice, ki jih odkrijemo, poskušamo poimenovati. Osredotočimo se na videz posamezne ptice. Opazujemo njihovo perje, kljun, velikost, barvo in oglašanje. Otroke ves čas spodbujam k opazovanju in opisovanju. Med vzgojiteljem in otroki se začne razprava o pticah, ki jih odkrijemo.

V igralnici vsak otrok nariše enega od ptičev, ki jih je videl na sprehodu po gozdu. Otroci ptice narišejo s tempera barvami. Risbe pozneje izobesimo v naravoslovnem kotičku in po igralnici. Vsak otrok predstavi svojo risbo in pove, kaj je naslikal.

S čim se prehranjujejo ptice?

Cilji:

- Otrok spozna prehranjevalne navade ptic stalnic.
- Otrok odkriva in spoznava, da je življenje ptic stalnic v veliki meri odvisno od človeka.
- Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na ptice stalnice v obdobju zime.

Z otroki si ogledamo posnetke ptic, ki se pozimi prehranjujejo pred našimi hišami. Otroci ob slikah pripovedujejo, komentirajo in sprašujejo. Spoznajo, da se večina ptic stalnic pozimi prehranjuje s semeni, ki jih natrosimo v ptičje krmilnice in s ptičjimi pogačami, ki jih lahko izdelamo sami. Nekatere pojedjo tudi kakšno jabolko, ki je ostalo na drevesu, pa šipek imajo tudi zelo rade. Otroci ob slikah in pogovoru spoznajo, da je potrebno zelo malo truda, da rešimo pozimi naše ptice pred lakoto.

Skrb za ptice

CILJI:

- Otrok odkriva in spoznava, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij.
- Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Otrok se seznanja z naravnimi materiali.

Še enkrat si ogledamo posnetke ptic, ki ostanejo pri nas in s čim se prehranjujejo. Otroci aktivno sodelujejo v pogovoru in zastavljajo vprašanja, postavljajo ugotovitve.

V nadaljevanju dejavnosti otroke prenesetimo s skritim predmetom. Otroci ugotavljajo in ugibajo, kaj se skriva pod odejo. Ko ugotovijo, kaj je skriti predmet, si ptičjo krmilnico pozorno ogledamo, še enkrat povemo, čemu služi in ugotavljamo, ali bi znali tudi mi narediti ptičjo hišico.

Z otroki se pogovarjamo, kako bi napravili ptičje hišice. Preučimo vse možnosti in na koncu ugotovimo, da bi za pomoč poprosili kar starše. Povabili

jih bomo na delavnico in s skupnimi močmi naredili naše krmilnice.

S pomočnico sva pripravili material: les, vrv, žeblje, lepilo, barve, čopiče ... Otroci in starši so si izbrali material in orodje za hiško in se odpravili na delo. Po temeljitem posvetu in načrtu so začeli z delom. Otroci izdelujejo hišice poljubno, starši pa jim pri tem pomagajo. Vzgojiteljici priskočiva na pomoč, če je potrebno priskrbeti še kakšen material.

Na delavnici so otroci skupaj s starši naredili hišice, naslednji dan pa so jih otroci še pobarvali.

Izdelovanje ptičje hišice

Mamice pri ustvarjanju

Oče in hči pri delu

Otroci so zavzeto barvali.

Ko so bile hiške gotove, smo se odpravili na igrišče. Vsak otrok si je izbral prostor, kjer bo stala njegova hiška, kamor jo bo obesil. Ker nimamo prav veliko dreves, smo nekatere pritrdili tudi na ograjo. Pri obešanju na višje veje nam je pomagal tudi hišnik. Ko smo razobesili vse, smo jih napolnili s semeni in opazovali, ali bo prišel kakšen ptiček na obisk.

Ptičje hiške so gotove, samo obesimo jih še.

Nekaj otrok se je odločilo, da bodo svoje hišice odnesli domov in jo obesili na drevo pred hišo. Tako bodo ptice stalnice imele dovolj hrane, lepe krmilnice pa bodo krasile domače vrtove.

Obešanje ptičjih hišk

Veseli smo, ker je delavnica uspela in smo naredili toliko različnih ptičjih hišic. Razobesili smo jih po drevesih in tako lahko opazujemo ptičke pri hranjenju. Ob natančnem opazovanju bomo ptice sčasoma znali tudi

poimenovati in jih ločiti po barvi in velikosti. Ob vsakodnevnem opazovanju bomo izvedeli še veliko novega o naših pticah.

Naše ptičje hišice

Literatura in viri:

- Davies, N. (2004). Ptiči. Murska Sobota: Pomurska založba
- Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Ptice in ljudje. Pridobljeno 10. 2. 2015, iz <http://ptice.si/>.
- Gutjahr, A. (2013). Ptice naših vrtov, sadovnjakov, polj in gozdov. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo
- Snedden, R. (1993). Kaj je ptič? Ljubljana: DZS

